

Byggnadsvårdsdagen i Västerfärnebo

Lördagen den 4 juni 2011 kl. 12 – 15
Gammelgården i Västerfärnebo

Besök Gammelgården och få värdefulla råd kring allt som erfordras vid ändamålsenlig renovering och underhåll av byggnader. Hantverkare och företag verksamma i norra Västmanland visar hur man går tillväga med rätt materialval och metoder. Här finns även rådgivning inom brandsäkerhet och elsäkerhet samt seminarier kring byggnadsvård.

Fri entré. Kaffe och smörgås i Kaffestugan. Välkomna!

Byggnadsvårdsdagen i Västerfärnebo

Intresset för byggnadsvård ökar och att renovera, bygga till samt återställa våra byggnader på bästa sätt är angeläget utifrån en rad utgångspunkter. Det finns dock många frågeställningar som måste beaktas för att man ska hamna rätt i detta omfattande komplex av krav och önskemål från skilda håll.

Byggnadsvård är ett samlingsbegrepp som omfattar hur byggnader bevaras, underhålls och återställs. Många krav ska beaktas med hänsyn till dagens behov, tekniska installationer och miljö anpassat till användning samt brukarnas behov. Byggnadsvård berör både professionellt verksamma inom flera branscher förutom organisationer och myndigheter inom hela byggprocessen. Både yrkesverksamma och privatpersoner främst i rollen som fastighetsägare visar ett växande behov att använda beprövade metoder och material. Detta med hänsyn till att bevara och återställa det svenska kulturarvet i form av många skilda byggnader i staden och på landsbygden.

I sammanhanget finns skilda byggnader med olika ålder och många olika användningsområden. Det kan vara allt från gamla bostadshus, kyrkobyggnader eller äldre industrianläggningar som konverteras till helt nya användningsområden medan fasaden med den exteriöra karaktären ska bevaras. Det kan vara av kulturhistoriska skäl eller att man som nu i allt större utsträckning tar tillvara gamla och ursprungliga karaktärer i det svenska byggnadsbeståndet. Det innebär även att hus byggda efter 1950-talet tillhör den kategori som man i allt större utsträckning bevarar och kompletterar efter nya krav.

Det innebär även beaktande av såväl tidigare befintliga byggnader som behov av underhåll och renovering samt uppförande

av byggnader för nya behov i anslutning till äldre miljöer. Vidare att tekniska krav med hänsyn till miljö och arkitektoniska värden i vissa fall ansluter till antikvarisk hänsyn kan kombineras med samhällets och brukarnas behov. Ett tillvägagångssätt som innebär att man tar hänsyn till många faktorer som yttre och inre miljö, tekniska krav och anpassning för användning av skilda brukare.

Hus med historia är regeringens satsning på Sveriges hembygdsgårdar. Under åren 2010 och 2011 genomförs projektet Hus med historia som är en särskild satsning på hembygdsgårdarnas byggnader. I projektet fördelas bidrag till vård av byggnader som representerar lokal byggnadskultur och som förvaltas av hembygdsrörelsen samt används i publik verksamhet.

Syftet med satsningen är att öka informationen om byggnadsvård och därmed praktiska kunskaper kring det stora kulturarv som vårt samlade byggnadsbestånd utgör. Därför kombineras byggnadsvård med informationsverksamhet och allmänheten bjuds in till det som händer vid hembygdsgårdarna.

Under föregående år erhöll Västerfärnebo Hembydsförening bidrag till underhåll av taket på stora logen från Jordbron och i år genomförs **Byggnadsvårdsdagen i Västerfärnebo** med stöd från Hus med historia.

Byggnaderna vid Gammelgården i Västerfärnebo började uppföras under 1920-talet. För närvarande finns ett dussintal byggnader i liggtimmer med en särskild funktion i det gamla naturhushållet. Dessa byggnader har fortlöpande ett behov av underhåll. Detta genomförs till stora delar av ideella krafter. Det innebär för den skull att inget avkall görs på lämpliga arbetsmetoder och materialval. Därför finns ett nära samarbete med Sala kommun samt med antikvarier vid länsmuseet och länsstyrelsen.

Byggnadsvårdsdagen i Västerfärnebo

vill ge en samlad bild av lokala hantverkare och företag för att på en och samma plats ge möjlighet för fastighetsägare att diskutera metoder och materialval när det gäller underhåll och tillbyggnader. Vid Gammelgården kommer därför i stort sett samtliga kategorier av kompetens inom byggnadsvård att vara representerade.

- Hur lägger man eller reparerar en stengrund av granit?
- Hur timrar man nya byggnader efter gamla förebilder?
- Hur renoverar man timmerbyggnader?
- Hur murar man en skorsten och bygger en kakelugn?
- Vad ska man tänka på när man renoverar skorstenar?
- Vilka eldstäder är mest effektiva i äldre byggnader?
- Hur klarar vi vattentillgången i gamla brunnar?
- Hur utformas ett modernt lokalt avloppssystem?
- Visning av inredningssnickerier och trappor efter gamla förebilder.
- Möjlighet att beställa golvträ och lister efter gamla förebilder.
- Information om fönsterrenovering, rödfärgning, linoljemålning samt färgval.
- Byggnadssmide som gångjärn, haspar, dörrklappar och lås.
- Elinstallationer i kulturbyggnader.
- Aktuell information om brandsäkerhet och elsäkerhet.
- Byggnadsvårdsbutiken vid Vallby och Gysinge Byggnadsvård.
- Informationsskrifter och aktuell litteratur om byggnadsvård.
- Seminarier om byggnadsvård med hänsyn till traditionella arbetsmetoder och materialval.

Byggnaderna på Gammelmgården i Västerfärnebo är från 1700- och 1800-talet. Någon motsvarighet till det dussintalet byggnaderna finns inte längre i Västerfärnebo eller Bergslagen. Det var av den anledningen som några initiativstarka personer i Västerfärnebo redan vid början av 1900-talet monterade ned och flyttade dessa redan då unika byggnaderna till Gammelmgården för att bevaras och visas för eftervärlden. Många ideella krafter har därefter ställt upp under flera årtionden för att skapa detta intressanta kulturarv och för att underhålla dessa byggnader, som tillsammans syftar till att utgöra en så komplett gårdsbild från landsbygden som möjligt.

Timmerbyggnaderna i Västerfärnebo, Karbenning och runt Norberg visades tidigt ett alldeles särskilt intresse. Det finns flera och välkända belägg för detta. Artur Hazelius, som grundade Skansen 1891, lät genomföra en omfattande dokumentation över timmerbyggnader i våra trakter redan i slutet av 1800-talet. De fanns talrikt och hade en särskild prägel i landskapet. Likaså har ar-

kitekten Ferdinand Boberg, som var en välkänd son från vårt län, genomfört ett omvitnat arbete för att dokumentera olika byggnader i Bergslagen och byggnader vid gårdar i Västerfärnebo. Vid denna tidpunkt var Västerfärnebo en stor socken. I mitten av 1800-talet hade man större invånarantal än Västerås.

Nu finns lyckligtvis en del av dessa unika byggnader bevarade i en så autentisk miljö som möjligt vid Gammelmgården i Västerfärnebo. Byggnaderna förekommer i stort sett inte längre vid de gårdar och på de platser där de en gång utgjort en viktig funktion i det gamla naturhushållet. De allra flesta har flyttats, erhållit nya användningsområden, blivit sommarstugor, eldats upp som gengasved eller helt enkelt försvunnit av olika anledningar.

Välkomna till en mötesplats i genuin miljö för samtliga som är intresserade av praktisk byggnadsvård när det gäller beprövade arbetsmetoder och materialval.

Västerfärnebo
Hembygdsförening

www.vasterfarnebo.se

i samarbete med Hembygdsförbundet – Hus med historia

För frågor kring Byggnadsvårdsdagen, kontakta: Anders Fläcke, 0224-74 12 15

anders.flacke@vasterfarnebo.se